

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrto leta 80 sold. — Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v ninskih ulicah v tiskarno Karol Majling-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Stanje Slovanov na Balkanu.

S. Murad I. podvrgel si je bil sè svojimi divjimi azijskimi četami slovanske narode med spodnjo Donavo i jadrjanskem morjem. Na „tužnem“ Kosovem polji onemoglo je serbsko junaštvo, palo je nekedaj tako slavno Dušanovo carstvo; polumesec je premagal križ i je po tem veliko stoletij žalostno razsvitljeval s krvijo polita jugoslovanska tla. Turški barbarizem, pamflet na vsako omiko i svobodo zatrl je prejšno kristjansko omiko i blagostanje, razrušil je vse spomenike, ki so vbogo „rajo“ na nekdandjo srečo i slavo spomenjali. Ali krepak, zdrav, nadarjen jugoslovanski narod nij poginil v turški sužnosti — taki narodi živijo — nego se je vedno bil za „krst častni i slobodu zlatnu“.

V začetku 19. stoletja vzdignil je Črni Juri srbsko zastavo v znamenje osvobodjenja i po nečastnem pobegu njegovem l. 1813 v Avstrijo, je Miloš Obrenović boj za svobodo nadaljeval i dokončal. Srbija je sicer svobodna, ali Bolgari, Bosnjaki i Hercegovinci še vedno ječe pod turškim igom. Po najnovejših novicah je turška besnost povišala zatiranje svoje raje v Hercegovini i Bosni. Život in imenje, čast i nedolžnost so tam bolj negotove, ko nikjer. Mnogoteri uboji i nasilstva vsake vrste razganjajo narod z domačega ognjišča. Zaradi takega stanja je narod zavrel i zapušča svoje pohištva i si išče v planini i črni gori zavetja, ako noče, da v turški temnici gine. Nij dosti velika nesreča za ubog narod: huda zima, goveja kuga, premanjkanje krme za živino, nečloveško terjanje zadnjega davkarskega krajcarja, (da bo imel Turek za

pot v Azijo) nego pritisniti je moral na nesrečen narod še turški „zulum“ (nasilstvo). Stanje kristjanov v Bosni i Hercegovini postaja vsak dan žalostnejše i neprenesljivo. I kaj zamore nesrečna raja nasproti takošnemu nasilstvu? Njim velja: pamti dušo, a terpi tielo. Kaj je vzrok temu religiozno-političnemu preganjevanju Slovanov od turške strani?

So-li Turki mar preslepljeni, ne videč svoje slabo, nevarno stanje, da mogočnega leva vzbujajo? Turki računijo, kakor nek Bosnjak iz Sarajeva v zadarski „Narodni list“ piše, tako-le: „Bosnja i Hercegovina nam ne morete nič škodovati brez pomoči Srbije i Črnogore, a zadnji ne smete v današnjih okoliščinah na nas udariti, ker so nas evropske vevlasti zagotovile, da ne sme nihče evropskega miru motiti, naj manje pa zmedena Srbija i Črnogora!“ — Toraj se Turki naslanjajo na status-quo, katerega so tri vevlasti izobražene Evrope turški porti zagotovile? O ti brezobzirna diplomacija, ki pustiš, da se samo zaradi obvarovanja status quo-a v Turčiji toliko milijonom bogato nadarjenih ljudij pot do više omike i blagostanja zapera! Še celó ameriskim zamorcem se je pomoglo do omike i vsa naobražena Evropa je to delo hvalila, samo nesrečnim Jugoslovonom ki so evropsko zapadno omiko proti muhamedanstvu i turškem meču varovali, neka Slovanstvo prezirajoča diplomacija tega ne privošč! Ali vrhu vse evropske protekcije bode Turška pala; država, ki nima več zdravih življev v sebi, ne more živeti, k večemu životari. Nove naredbe, nove reforme po vzgledu zapadne civilizacije, katere so bile zadnje leta v Turško vpeljane,

se nijso mogle vkoreniniti. Bolnega moža, ne ozdravi več nobeno zbravilo! Visoka porta se sicer odorožuje i skuplja svoje vojne moči; ona brani svojim narodom pot do omike, zaperajoč bolgarska učilišča i misijonarske šole, ali to so zadnja, obupljiva sredstva, katerih se poslužujejo samo „azijati“ Madjari i Turci, pa Tevtoni.

Turška ostaja vsak dan bolje izolirana, najstrašnejši neprijatelj — bankerot se ji vedno približuje. Te okolnosti so dovele tudi samo turško diplomacijo do prepričanja, da je naj bolje Turško sami sebi v njenem propadu prepustiti. Nasproti takemu stanju nij se čuditi da sosedne države, posebno Ruska i Avstro-Ogrska na razvitek predstoječe katastrofe dobro pazijo i da so na vse eventualnosti pripravljene. Posebno Avstrija, ki bode pri rešenju istočnega vprašanja gotovo lepo rolo igrala, si lahko sè svojim naklonjenjem i podpiranjem Dalmatincev, Bosnjakov i Hercegovincev, njih zaupnost i privrženost pridobi. Kakor se iz vseh okolištin razvidi, je cesarjevo potovanje v Dalmacijo v neki zvezi z istočnim vprašanjem, katero dan današnji časnikarstvo se ve da le na papirji rešuje. Ali gotovo je, da bodo jugoslovanski narodi dediči Turčije i da bodo, zapodivši azijske barbore v njihove puščave, od koder so prihrumeli, na klasičnih tleh Balkanskega polotoka staro klasično dobo oživeli.

Dopisi.

V Dornbergu, 5. maja. — Kakor je bil zadnjič „Glas“ naznanil, smo imeli v saboto 1. maja razstavo Dornberških vin. A nihče se ni

LISTEK

Kontrapunkt.

[Spisal F. D. Tominski.]
(Konec)

18. stoletje nas pelje v obziru kontrapunktične glasbe popolnoma v Nemčijo. Tukaj je v začetku deloval velikan kontrapunktične glasbe, Jan. Seb. Bach, heros vseh organistov. Kar vkljub vsemu prizadevanju poprej ni bilo mogoče, to je bilo njemu igrača. Samostalnost kontrapunkcije v zvezi s harmonijo, katero dandanašni v njegovih fugah ravno tako občudujemo, kakor so jo občudovali njegovi vrstniki.

Da so vsi boljši komponisti pisali v stari kontrapunkciji, pa vsak po svojem nagibu, to je preuzročilo, da je nastalo več vrst glasbe kakor: Cerkevna, operna in dvorna glasba, razlika, ktere prav za prav v absolutni glasbi ni, da se le za vsak glasbeni značaj vporabljajo najpripraviša sredstva. Kako so v tej dobi mojstri Haydn,

Mozart, Beethoven kontrapunkt rabili, ni treba razlagati, kajti njih dela so muzikalnemu občinstvu gotovo znana.

V novejšem času so zraven mnogih del harmonične veljave zopet oživela neumrljiviga in nedosegljivega mojstra Bach-a in so dala povod k študijam melodične kontrapunktičke. Na to stran delovala sta posebno vspešno Mendelssohn-Bartholdi in Robert Schumann.

Opustimo stare, gori omenjene poskuse in vrnimo se k znani knjigi „Gradus ad Parnassum“, katero je v latinskem jeziku spisal uže rečeni Fux. Po tej knjigi ravnali so se većinoma vsi teoretiki prejšnjega stoletja. V sedanjem stoletju pa se je pričelo poskušati to, kar je nekdanja kontrapunktika učila, stlačiti s harmoničnem naukom v eno knjigo, kateri so dali ime: „nauk o kompoziciji“.

Ker je Fux (in vsi njegovi nasledniki) za podlago tega nauka zgolj dvoglasnost rabil; tedaj jo za podlago harmonično-kontrapunktične stavbe jemal — t. j. dvoglasje ni iz čvetero-

glasja izpeljeval, zatoraj je zamogel podati le mnogo pravil o presledkih. Ta pravila, akoravno ne po vsem graje vredna, niso zamogla imeti potrebne samostalnosti; bila so zmešana in nauka ta je bil zelo nerazumljiv. K temu še pristavljam, da je Fux svoj sistem uredil po starih cerkvenih glasovih, kateri so terjali absolutna vodila. Kar je bilo za oni čas primerno; sedanjih dob več ne vgaja. Historično velika vrednost, katero hranujejo ti stari glasovi, se mora sicer pripoznavati, toda, ako bi hoteli izključljivo dandanašni po njih se ravnati — reklo bi se: „v kopnem s sanmi voziti“. Ni pa tajiti da, ker je bila glasbena izreja po takem načinu ostra, da se je sad tega učila sicer počasno, vendar pa dobro kazal.

S tem, da so nektera, jako umetna dela Beethoven-ovega umotvora beli dan zagledala, ni bilo drugače mogoče, kakor da se je stari nauk o kontrapunkti marsikteremu učitelju glasbene teorije pomanjkljiv dozdeval. Ves nauk o glasbi pa je rad tako vravnan, da skuša edino le to

nadejal, da bode razstava tako sijajna, kakor je bila, kajti razstavljenih je bilo 46 baž na razne načine po navodu tukajšnjega vinorejskega društva napravljenih vin. Razsodba vseh gg. profesorjev kmetijske šole, ki so se svojim gospodom ravnateljem Monà-em vse te vina pokušali in kemično preiskali, bila je za Dornberg jako v-godna: Vina vsa so pokazala nepričakovano moč od 9 in 9.5 stopinj do 13 in blizo 14 stopinj alkohola pri normalni temperaturi od 140 R. Kislina je sploh enakomerno razredjena, ter je ni niti preveč, niti premalo. Aroma, barva in druge lastnosti so tudi dopadle. Le to napako so sploh več ali manj imela vsa vina, da so kazala neprimerno preveč tanina, kar se pa po nasvetu g. ravnatelja v prihodnje prav lahko in popolnoma popravi, ako se bodo jagode od hlastin ločile in se bode vino le na tropinah brez hlastin pravilno kuhalo. Izvrstno so se posebno sponesle poskušnje z malvazijo, tako da so se gospodje čudili, ter je niso mogli dovolj priporočati, naj se kolikor le mogoče ta trta množi in plodi, kajti težko se ji najde enaka, ki bi bila ob enem tako rodovitna pa tako izvrstna. Preiskava vin je trajala od 1/2 10 dopoldne do 11/2 ure popoldne. Udeležili so se je tudi vsi dijaki kmetijske šole. Vsa ta prikazen je pa tudi na naše kmete kaj dobrodejen utis storila in gotovo se ne bodo nikedar kesali, da so bili za ta dan oralo zapustili in se v obilnem številu podučljive preiskave udeležili. Potem so g. profesorji pregledovali vrt vino- in sadjerejskega društva, ki je vsem jako dopadel. Eden izmed g. profesorjev je celo rekel, da tak vrt služi lahko vsaki šoli v izgled. Popoldne nas je se svojo nazočnostjo počastil tudi g. dež. glavar grof Fr. Coronini se svojo družino, ter so tudi razstavljena vina pokušali in vino-sadjerejski vrt o-hledali, ki jim je posebno dopadal. Vina so bila tudi še v nedeljo razstavljena. Ta dan je bil čitalnični veselici odločen. Obiskalo nas je obilo odlične gospode od daleč in od blizo. Beseda je bila krasna — posebno dobro so se pevci obnašali pod pevovodjem g. učiteljem J. Križman-om. „Medejo“ je izvrstno deklamovala gospica učiteljica iz Kamenj. Tudi igralci so bili kos svojemu poslu: igrali so šaloigro „Filozof.“ Le to bi hoteli še našim čital-

razlagati, kar se nahaja v dobrih kompozicijah, t. j. absolutna teorija skušala se je od nekaj s praktično kompozicijo ozko zvezati; da pa je taka metoda slaba, ker ovira prosto fantazijo in je le nekterim glasbinim oblikam služna, ni mi treba dalje omenjati.

Rečeno je uže bilo, da je po časih Bach-a harmonija jela prevladati, toda zopet le dotlej, da si je glasba z Beethoven-om novo pot priborila. Beethoven-ove, dotlej še nepoznane harmonije so provzročevale, da je njim na čast spisanih bilo mnogo knjig o temeljnem basu (Generalbasslehre). Nauk o teh knjigah bil je jako zmešan, nerazumljiv, preobširen in nespameten. Še le Gottfried Weber bil je tisti, ki je književno pričel ta nauk bolj jasno razlagati. Po njem so se drugi pisatelji počeli ravnati in dandanašni imamo že precej temeljit nauk o tej lepi vednosti. Upati pa je, da bode prihodnost še kaj boljšega v tej reči pripravila.

Kolikor več pa si je harmonija važnosti pridobivala, toliko več je kontrapunkt svoje veljavnosti izgubljeval. Sicer so ga komponisti, navdajani s poetičnim duhom še rabili, pa nauk

ničarjem svetovati, ker je bila občna želja pri zadnji besedi, da bi v prihodnje raji bolj lahke, ljudstvu in njegovi omiki primernejše stvari predstavljali. Ne zamerite za opazko!

Danes, 5. maja, nas je obiskal in družbeni vrt v popolno zadovoljnost pregledal tudi c. kr. dvorni svetovalec dr. Lorenz sè nadzornikom cenilne komisije g. Schmidinger-jem.

Konečno naj izrazimo prisrčno zahvalo g. ravnatelju in vsem gg. profesorjem kmetijske šole za njihovo vlnudnost in trud, ki so ga za nas imeli, pa tudi dvornemu svetovalcu, da nas je blagovolil obiskati in naše mlado društvo k še večji delalnosti spodbujati.

Sramotni dogodki v Gradecu

pripravili so sedanjo vlado in ž njo sedanji sistem še ob tisti košček veljave, kojo si je prisvojela se svojim brezobzirnim postopanjem do nenemških narodov; žali Bog, da so dogodki v Gradecu tudi Avstriji pritislili sramotni madež v očeh evropskih vlad, izvzemši Bismarkove. Pobalinsko rogovilenje Graških dijakov in delalcev je veljalo don Alfonsu, bratu pravega španjskega Karola VII, sorodniku avstrijske cesarske hiše, dosledno tudi tej. Zakaj, povedali smo že v poslednjem listu. Zarad hudobnega obrekovanja don Alfonsa, ko je še bil vojskovodja karlistnih čet pri svojem bratu na Španjskem. To obrekovanje so širili v kljub vsemu opravičenju vsi liberalni ustavoverski pruski listi v Avstriji. Vladni organi ne le da bi bili molčali, so še podpirali zlobno hujskanje.

27. aprila čakajo nemški in italijanski dijaki don Alfonsa, da pride s cerkvi, kamor je hodil redno h maši ob 10. uri, ter ga škandalozno obsujejo in sramotijo. Pol ure je moral čakati don Alf. se svojo suprugo, ker ni zamogel ne naprej ne nazaj. Še le čez pol ure pride nekoliko mestne policije ter jima pomaga do kočije. Vlada je pred vedela, kaj se namerava, pa je roke križem držala. Ker se smrkolinom ni nič zgodilo, vzdignejo se zvečer združeni z podkupljenimi delalci, grejo do palače d. Alfonsa in tamkaj razsajajo kakor besna zver. Drugi dan 28. aprila ponovi se škandalozno razsajanje pred cerkvijo in zvečer pred palačo, in sicer še

o tej reči ostal je še pri starem in ukaželjnosti se ni moglo drugače vstrezati, kakor s knjigami: Albrechtsberger-jevo, Marpurgovo i. dr., katerih nauk je bil dokaj pretiran, pa jako pomanjkljiv. Celó tako daleč je prišlo ondaj s kontrapunktom, da je svoje ime zgubil in se skovalo mesto njega ime: „poliphonija“.

Poliphonija, t. j. mnogoglasje nikakor ne dopoveduje tega, kar beseda kontrapunkt — morda je le razloček za besedo: homophonija, t. j. enakoglasje, kakoršnega žalibog preveč po naših cerkvenih kompozicijah nahajamo. Držimo se toraj starega častnega imena in pripravimo kontrapunktu tudi pot v naše slovenske cerkv. kompozicije, da ne bodo tako slabe, nič vredne, celó pohujšljive, kakoršne so bile dozdej.

Mendelssohn-Bartholdi-ju pa gre čast, da si je prizadeval koristna dela o harmoniji, kontrapunktu in fugah na svetlo spraviti; v to svrho si je pridobil izvrstnega teoretika: E. F. Richter-ja, vodjo glasbe na vseučilišču v Lipsiji. Od vseh del tega zapopadka so omenjena najboljša — saj jih tudi najprvi reformator cerkvene glasbe, dr. F. Witt v svojih časopisih slavno omenja.

huje. Celó v cerkev je šla druhal in tamkej Don Alfonsa psovala, pehala in s palicami vanj suvala. Don Alfonso se ni namreč vstrašil smrkovcev, da bi ne šel po navadi v cerkev, tudi ni mogel si misliti, da bi bili v Avstriji tako daleč, da bi vladni organi strogo ne zabranili; pa se je motil. Res, da so bili drugi dan pri rokah vojaki, pešci in konjiki v obilnem številu, pa so imeli povelje, las ne zakriviti pobalinom. Druhal se ni umaknila, marveč vidivši sramotno prizanesljivost vladnih organov je začela kamnjati vojake. Veliko vojakov je bilo nevarno ranjenih, dva konjika je druhal celo s konja pahnila. Pri vsem tem vojaki niso še smeli smrkolinov se takniti. Še le, ko je prišlo višje povelje iz Dunaja, prav za prav iz Dalmacije od Nj. Veličanstva, naj se rogovilenje strogo zatre, še le potem so vojaki silo rabili ter druhal razkropili. Tretji dan 29. aprila ni prišel don Alf. v cerkev, tedaj ni imela druhal nove priložnosti, pa zvečer se je ponovilo tulenje in razsajanje pred palačo; še le o polnoči so vojaki druhal razgnali in mir naredili.

Tri dni tedaj je potrebovala vlada, da zatre Avstriji sramotno rogovilenje v glavnem mestu Štajarske kronovine. Lahko bi bila to storila v eni uri in ovarovala nevarno ranjenje nedolžnih vojakov. Pa njej so se smilili Graški pobalini. V prvi vrsti je kriv nadaljevanja pobalinskega rogoviljenja Graški župan, ki ni hotel rabiti svoje oblasti. Mesto da bi bil koj strogo zažugal fantalinom, pogajal se je z njimi. V drugi vrsti so nadaljevanja krivi liberalni ustavoverski listi, ki so grajali ne dijake, ampak don Alfonsa, da „provocira“ (!!) dijake, ker hodi očitno pred očmi onih pobalinov v cerkev. Po novejšem pravu naših prusakov bi bil moral don Alf. dovoljenja prositi pri dijakih, da sme v cerkev. Kaj takega sme se v Avstriji pisati! — V tretji vrsti so krivi rektor vseučilišni in nekateri profesorji, ki propagando delajo pri dijakih, da Avstrijo za Prusijo pripravijo. In to je sedanja vlada trpela. — Sramota! — Pri tej priložnosti so rektor in profesorji dijake nekako zagovarjali, tedaj odobrujejo ali saj ne grajajo tako pobalinstvo. Sploh pa je sedanja liberalna avstr. vlada naj več kriva, ker se ni zmislila, da bi storila svojo dolžnost, pred da je dobila strogo povelje Nj. Veličanstva. Sedanja vlada je kriva, ker sramotni dogodki so dozoreli sad onih principov, koje je ona na svoj liberalni (?) prapor si zapisala. Dogodki v Gradecu so žalostno spričevalo notranjega položaja, v kterega je ustavoverstvo Avstrijo potisnilo. Dogodki spričujejo, da je sedanji vladni sistem zadušil v ljudstvu pokoršino in udanost do cesarske hiše, na drugi strani pa, da sedanja vlada ni sposobna vladati.

V mestu, kakor je Gradec, bi se morala vsaka ustaja in vsako kalenje miru na mah zatreti; hrup pa, da ne rečemo punt, je trajal tri dni. Vlada vedno oznanuje po svojih listih, da je dovolj močna vsako kalenje miru koj zatreti. Dogodki v Gradecu kažejo, da nima vlada ne veljave ne moči. Ker vladni organi niso se nadejali tako strogega povelja Nj. Veličanstva, za to se zdaj vijejo in sukajo naši ustavoverski prusaki na vse načine, kako bi zagovarjali in pokrili svoje izdajsko postopanje. — Na prvi hip so dolžili italijanske dijake iz Dalmacije, da so ti nemške dijake zapeljali. Res, ital. dijaki so bili v prvi vrsti z rogovileži. Zdaj pa oni časopisi o tem že popolnoma molčijo. Preiskava se je začela. Kar se dozdej sliši, so ves hrup provzročili Bismarkovi agenti. Avstrija je pre-

prežena s pruskimi vohuni, agenti in šuntarji. Izdajice sedijo v mastnih službah v vseh krogih kot šolmaštri, profesorji, uradniki, višji in nižji itd. ki delajo propagando za Prusijo. Naši vladni organi vidijo naj manjši stvar pri državno-pravni stranki, da jo izdajstva zlobno natolčunjejo; čitnih pruskih agentov ne vidijo ali nočejo videti. Bomo videli, kaj bo preiskava na dan spravila.

Vse kaže, dogodki v Gradecu so za sedanje vlado in ves ustav. sistem to, kar l. 1866 Kraljevi gradec za ces. armado. C. k. namestnik je neki že-zbolel. Zbolel bo, nadejamo se, še marsikedo iz viših krogov. Bog daj in sicer kmalo; morda bi se potem Avstrija še rešila. Gotovo je, da sedaj nimamo nobene vlade. Ministri menda že slutijo, da jim je slovanska Dalmacija mrtvaško trugo napravila. Na vsak način je sedanja vlada odgovorna za dogodke v Gradecu in sramoto Avstrije pred svetom, ki se ne da pokriti.

Ogled.

Avstrija. Cesarjevo potovanje po Dalmaciji je prav sijajen triumf, kakoršnega se morda sam nij nadejal. Cesar je povsod z ono iskreno radostjo in naravno odkritosrčnostjo, z onim žarnim navdušenjem sprejet, kakoršno more samo slovanska odkritosrčna, postena duša pokazati. Lehko se je prepričal, da dalmatinsko srce vedno bije za visoko dinastijo, da hrvatski Dalmatinec nij vstajnik kakoršnega so nemški, slovanstvu sovražni listi pri zadnji od krutega birokratizma provocirani ustaji naslikali. Cesar je po očetovsko z ljudstvom občeval, spoznal je njegove kraje, šege i mišljenje, spoznal je tudi njegove potrebe, zanemarjeno stanje Dalmacije, ki bi se pod njegovim žezlom lahko do onega blagostanja in one slave povzdignila, ki jo je v rimskih časih uživala.

Dalje se je hrvatski kralj lahko prepričal, da v Dalmaciji nij italijanske narodnosti, ki bi hrvatski večini zavladata, i ji pravice kratila. V Zadru i Spljetu nij se Italijanom posrečilo prekriti i zatreti pravi značaj Dalmacije, nego tuji živelj — premagal je hrvatski. Nemški in italijanski listi sicer o pokazivanju hrvatske lojalnosti molčé, ali pa Hrvate celo sumničijo, kakor znani Spljetski Bajamonti, zagrizeni sovražnik Hrvatov, ki se nij sramoval v svojem organu, na dan cesarjevega prihoda v Spljet, Hrvatom hinavščino i hlinstvo očitati, ali cesar se je o stvari sam prepričal. Za Jugoslovane ima to potovanje, kakor sploh za Avstrijo, velevažen pomen. Narod stopa v trumah pred svojega kralja s prošnjo, da se „posestrime“ Hrvatska i Slavonija združe z Dalmacijo v trojedino kraljevino. Ali teško bi Nemci Madjarom pripustili, da bi si Ogrska s pridobljenjem tako važne provincije večo moč i prednost pred Cislitavo dobila; dandanes gre le za to, da Dalmacija bode morala po svojem geografičnem položaji zelo znamenito misijo izvršiti. Torej lahko sodimo, da je cesarsko potovanje v nekaki zvezi z iztočnim vprašanjem. Avstrija mora skrbeti, da si, pospešujoč materialno i duševno stanje Dalmacije, Dalmacijo pridobi, da si posredno po Dalmaciji naklonjenost turških Slovanov prisvoji.

Celó „Fremdenblatt“, o katerem se meni, da je v vladni milosti, pravi: „Osoda, katero mi Dalmatincem pripravljamo i njihovi zemlji, ta ne bo ostala brez uspeha na častvo Slovanov na Balkanu i na njihovo odluko, ako se na zadnje v resnici začne polumesec z Evrope pomikati“. Naj bo ta stvar kakor hoče, gotovo je, da bo to potovanje cesarjevo ne samo na Dalmacijo nego tudi na druge Slovane blagodejno uplivalo, i v to Bog pomози!

Deželni zbori bodo v kratkem sklenjeni, gor. Avstrijski je že. Iz Češkega je znamenito, da so „Stari“ s posebno spomenico opravičili svoje passivno postopanje, pa liberalna večina ni dopustila, da bi se o nji razgovor začel. Dali so tedaj natisniti spomenico, al vlada jo konfiscira. Tedaj eden bolj liberalen memo družega. Na Moravskem so Nemcem zopet eno novo šolo privolili, imajo jih 10 Slovani pa 2, to se pravi ena četrtnina prebivalcev (Nemcev) naj ima 10 šol, 3 četrtnine (Slovanov) pa 2, to je pač izgledna ravnopravnost. V Ogrskem zboru je poslanec Sennyey zopet povdarjal, da hoče sicer glasovati za vladni finančni predlog, da pa s tem vladi nikakoršne zaupnice ne daja. Govor njegov napravil je velik utis.

Zunanje države. Na Pruskem je nemški cesar dovolil, da se zbornici predloži načrt postave, po kateri bodo vse katoliške samostane zatrti in njih premoženje pobrali. — Karliski so zopet na treh krajih premagali Alfonzove vojake. — Bismark težko gleda, da se Francoska oborožuje, „Germ.“ pravi, da je že pisma pisal franc. vladi, v kojih jim z vojsko žuga, on sam pa tiči v orožji ne kakor nemec pravi, do oči, ampak do „treh las,“ ki je nosi na železni glavi.

Razne vesti.

— **Ruskoplatnene hlačiće.** V številki 17. „Soča“ se bere, da so se neki gospodje, ki se človekoljube imenujejo, škandalizovali, ker so se naši gluhoem v nedeljo, 25. preteklega meseca aprila, v ruskoplatnenih hlačah in suknjicah sprehajali, češ da so bili revčki mraza zeleni.

Ako bi bili tisti mehkočutni gospodje tisti dan na gorkomer pogledali, bi bili zapazili, da je kazal okoli 14 stopinj gorkote; gojenci tega zavoda so imeli pod ruskoplatnenimi hlačami tudi močne in gorke podhlačiće (spodnje hlače), in dasiravno je včasih veter popihljaj, so vendar na vprašanje njih učenika, gospoda Lenardič-a, ali jih zebe, veselo odgovorili, da ne in da se prav dobro počutijo.

Menim, da onim gospodom, ki kot človekoljubi hlačiće naših gluhoemov opazujejo, to ime ne pristaja, temuč le ime človekodražnikov! Pač čudno se mi zdi, da „Soča“ nima nič boljsega in važnejšega pisati. — Slednič pa ne morem zamolčati moje velike osupljenosti, da je, „Soča“, — ki je lani meseca septembra „Napredovanje“ (klasifikacijo) gojencev tega zavoda tako hudo napadla, ter je škandalozno, antidiluvijalno delo imenovala zaradi nekih pogreškov, ki so večidel v tem obstali, da sem imena in rojstne kraje gojencev, posebno Italijanov in Ilircev tako natisniti dal, kakor sem jih v krstnih spričevalih našel, — da je „Soča“, pravim, v desetih versticah, v kterih govori o hlačah teh gojencev, nič manj, ko de-

set (reci: čez!! deset) pogreškov naredila. Naj „Soča“ najprej pred lastnimi vrati pometa.

Vodja tukajšnjega
deželnega zavoda gluhoemov.

— **X. občni zbor slovenske Matice** bo 19. maja 1875. leta ob 3. uri popoldne v čitalnični dvorani. Vrsta razgovorov: 1. Predsednik nagovori zbrano skupščino. 2. Poročilo o odborovem delovanju odborovem delovanju od 1. marca 1874. do konca aprila 1875. 3. Račun od 1. julija 1873. do 1. julija 1874. 4. Volitev treh udov, da pregledajo, presodijo in potrdijo odborov račun vsled § 9. a) Matičnih pravil. 5. Proračun od 1. julija 1874 do konca junija 1875. 6. Volitev 11 odbornikov, in sicer: 8 odbornikov namesto onih leta 1870 voljenih, ki so: a) izmed Ljubljanskih: dr. J. Bleiweis, J. Tušek, J. Vavru; b) izmed vnanjih: grof J. Barbo, J. Gorup, Fr. Kandernal, Luka Svetec, dr. J. Uлага; — 2 odbornika namesto umrlih Ljubljanskih: dr. E. H. Costa in dr. L. Vončina, in 1 namesto dr. Razlaga, ki je odstopil.

Opomba 1. Pri volitvah odbornikov sl. Matice se vštévajo tudi volilni listi tacih družbenikov, ki sicer niso mogli sami priti, pa so vendar svoje volilne listke odboru poslali tako, da ni prav nič suma zaradi kake prevare (§ 11. pravil).

Opomba 2. Račun za preteklo, proračun za prihodnje društveno leto in volilni listi se pred razgovori razdele nazočim družbenikom.

Ker je iz zgoraj navedenega programa razvidno, da se voli 11 odbornikov — 6 v Ljubljani bivajočih, 5 pa vnanjih — mislijo „Novice“ svojim prijateljem vstreči, ako jim nasvetujejo možé, katere naj volijo, da se ne cepijo glasovi in izvoljeni se morejo ponašati velike večine svojih volivcev. Ti-le so:

v Ljubljani bivajoči (dosedanji): dr. Janez Bleiweis, prof. Tušek, prof. Vavru, (novi): Franjo Ravnikar, deželni blagajnik, Stegnar Feliks, učitelj v kaznilnici na gradu, prof. Wiesthaler; izmed unanjih (dosedanji): grof Barbo v Jožef Gorup v Trstu, Luka Svetec v Litiji, dr. Uлага v Konjicah, (novo): prof. Urbas v Trstu.

Naj se gospodje udje obilo udeležijo napovedanega zborovanja; kdor pa osebno ne more priti, naj vredništvu „Novic“ pošlje podpisani list, da ga izroči predsedstvu.

— **Hrvatska matica.** Odbor hrvatsk. Matice deržal je 18. t. m. sednico, v kateri je sklenil, da se berže dade tiskati „Antologija pjesništva hrvatskoga i serbskoga od A. Šenoe“ i prevod Jules Verneovih romana. „Sa zemlje na mjesec“ i „put oko mjeseca. Antologija bode imela vvod o pesniški umetnosti. Kedor se hoče herv. i serb. pesniki bolje seznaniti, i to terja slovauska vzajemnost, naj seže po tej lepi knjigi, vredjeni od slavno-znanega herv. pisatelja i pesnika — Šenoe. Drugo delo je Verneju „pot okoli meseca“. Vernejeva dela v osladni obliki romanov podajajo dosti poduka iz raznih strok prirodnih nauk.

Matica bode izdala vernejeva dela z ilustracijami, katere si je iz Pariza za dober denar dobila. Slike od franc. original ponaša, bodo krasile tudi hrvatske prevode.

Matica herv. je v slabšem stanji nego naša, i do letos je izdajala samo po eno knjigo na leto, ali sedaj se bode tudi ta znanstveni zavod povzdignil, kakor sploh herv. slovstvo sedaj prav krepko napreduje.

Ustanovniki matični plačujejo 50 gld. ka-

tere lahko tudi v obrokih plačujejo, podpiralni udje pa po 3 gld. na leto.

— 3 bogoslovci mariborski tretjoletniki morajo pretrgati učenje in pripravo na ordinacijo, ter 15. t. m. iti k vojaškim vajam.

— *Otrok v šoli umrl* je 2. maja pri sv. Križu pri Slatini vpricho součencev.

— *Napitnica sv. Očetu.* Angleški guverner na otoku Malta je dal pred kratkem na čast novo izvoljenemu škofu pojedino. Po napitnici kraljici Viktoriji, napije guverner, protestant, sv. Očetu: „Jaz pijem na zdravje velikega moža, ki nima enakega, ki je, akoravno od vsega oropan, najmogočnejši vladar na zemlji: Pij IX.! Njegove besede so znane po vsej zemlji, njegovo stanovitnost vsi občudujejo. Tudi jaz sem imel čast pri njem zaslišanje dobiti, in moram zagotavljati, da sem bil ginjen od častitljivosti in občudovanja tega vladarja in višega pastirja, ki je naj večji mož na zemlji.“

Domače stvari.

(*Dvorni svetovalec dr. Lorenz*) je pretečeni dni obiskal tukajšno kmetijsko šolo. Bili so dogovori zastran preustrojitve v nižo kmetijsko šolo med dr. Lorenzom in poslanci, katerih nekteri bi nič drugega ne želeli, kakor da šola neha. Cuje se, da so ti „prijatelji“ naroda dobili potreben nauk od strani svetovalečeve, kar jim privoščimo. Slišimo pa tudi, da je šola, akoravno toliko napadana od kruhoborcev, dr. Lorenzu, več ponudila, kakor je pričakoval. Prepričal se je sam, koliko so zmožni professorji in koliko znajo dijaki. Veseli nas, da je tolikokrat napadano osebstvo naše kmetijske šole od tako visoke osebe zadobilo najlepši zadostenje, o čemur se bo marsikdo morda čez ne dolgo sam prepričati zamogel. Tudi nam bo o priliki morda mogoče kaj več o tem spregovoriti.

(*Procesije križevega tedna.*) — Kakor je bilo naznanjeno, veljale so letošnje procesije križevega tedna tudi za sveto leto. Vse tri dni je bilo veliko pobožnega ljudstva skup, tudi prvi dan, akoravno je dežilo. Prav posebno velika je bila procesija zadnji dan. Red je bil, kolikor pri taki priliki mogoče, dober, in ljudstvo je pokazalo, da je vneto za dušno skrb. Nerodnost se ni nobena pripetila.

Prevzvišeni nadškof z drugo duhovščino so se vse tri dni procesij vdeležili. Prav častitljivo je bilo videti prevzvišenega nadškofa, akoravno so v visoki starosti, tako krepko korakati za drugo duhovščino; tudi prvi dan se niso zbal ne dežja ne blatne poti.

Vsaki dan je trajalo opravilo od 8. ure čez ednajsto.

(*Dukovske spremembe.*) — Č. g. Adolf Harmel, kaplan v Cirknem je postal farni oskrbnik v Šebreljah. — V. č. g. Andrej Brezovščik, do sedaj vikar v Štanjelu, je dobil faro Richenberk in 3. t. m. je bil instaliran.

(*Žandarji in delalci.*) — Na železniškem mostu čez Sočo so stražili 1. maja žandarji in niso pustili ljudi ne sem ne tje, kazaje, da je spodaj barka. Nabrala se je lepa množica ter silila čez. Straža je hotela orožje rabati, pa ker je bila množica prevelika, tega sicer ni storila, ampak hotela je 4 seboj peljati v zapor. Kakor iz enega grla je zdaj zadonelo: Ali vsi,

ali nihče! Vsi so šli čez most proti postaji in se razšli deloma konec mosta, deloma pri postaji, deloma pri gledišči in tudi žandarji. Tedaj veliko kokodanja . . .

(*Besede*) ne bo v čitalnici 9. t. m., kakor je bilo naznanjeno, okoljščine so nanesele, da so jo odložili za poznejši čas.

Borsni kurzi na Dunaji 7. maja.

Enotni drž dolg v papirju . . .	69	80
„ „ „ v srebru . . .	74	35
Drz posojilo leta 1860 . . .	111	50
Akcije narodne banke . . .	964	—
Kreditne akcije . . .	231	25
London . . .	111	25
Napoleon d'oro . . .	8	90
Cekini . . .	—	—
Adžijo srebra . . .	102	80

MOLITVE

za sveto leto 1875 s kratkim podukom

je naslov knjižici, ki je prišla v Mailingovi tiskarnici na svetlo in velja:

1 iztis . . .	4 solde
10 iztisov . . .	30 soldov
50 „ . . .	1 gl. 25 „
100 „ . . .	2 „ — „

Tretji natis.

Pozor zidarski mojstri!

Mojstri, ki želijo prevzeti popraviljanje zvonika in farovža v Kostanjevici na Krasu, naj se v kratkem pri tukajšnjem občinskem zastopništvu oglasijo.

Kostanjevica 4. maja 1875.

Obč. zastop
v Kostanjevici.

Oznanilo.

HRANILNICA,

združena s zastavljavnico

„MONTE DI PIETÀ“
v Gorici

prejema vsak dan, razun nedelj in praznikov, od 8. ure zjutraj do poldne kateri koli znesek denarja ne manjši od 1. gold. in plačuje obresti 5%. Posojuje se tudi denar na nepremakljivo blašo (hiše in zemljišča) in na obligacije po 6%. Ta posojila se potem lahko tudi poplačujejo v večkratnih obrokih (ratah), primernih posojenemu kaqitalu.

Zastavljavnica (Mont)

izplačuje zneske v srebru na navatne zastave (perilo, prejo, oblačilo itd.), kakor tudi na zlatenino in srebrenino. Ako izplačani znesek 10 gold. ne presega, plačuje se obrsti 6%, od večih zneskov 8%.

Pravi WILHELMOV

antiartritični antirevmatični

čaj za čiščenje krvi.

(Čisti krv zoper protin in revmatizem)

je kot

pomladansko zdravljenje

edino gotovo zdravilno krv čisteče sredstvo,

Vsled Nj. Vel. Najvišega povelja zoper ponarejanje zavarvano. Dunaj 28. marca 1871.	ker je od prvih medicinskih avtoritet Evrope	S privoljenjem c. k. dvorne pisarne vsled sklepa na Dunaji 7. dec. 1858.
---	--	--

bilo z najboljim uspehom upotrebljevano.

Ta čaj čisti celi organizem; preišče, kakor nobeno drugo sredstvo, dele celega trupla in odvrne iz njega po notranjem upotrebljevanji vse nečiste za bolezni nabrane reči; tudi je učinek gotovo ustrajajoč.

Temeljito ozdravljenje protina, revmatizma, otročjih žil in zastaranih trdovratnih bolezni, vedno gnojčih se ran, kakor vseh spušajev pri spolnih boleznih in po koži, mazolov po telesu ali po licu, lišajev, sifilitičnih ran.

Posebno ugoden vspeh je imel ta čaj pri zagnetenji jeter in vranice, euako pri zlati žili, zlatenici, silnem bolenji po čutnicah, kitah in udihi, potem pri tišanji v želodcu, vetrovih, zaporu, vodnih nadlogah, močenji, moškem oslavljenji, toku pri ženah itd.

Bolezni, kakor bramorji, žlezni otok, ozdravijo naglo in temeljito, ako se pije čaj neprenehljivo, kajti on je hladeče sredstvo, ki raztopi in žene scavnico Celi kup spričeval, pripoznavalnih in pohvalnih pisem, ki se tirjane zastoj dopočiljajo, spričuje resničnost zgorej navedenih razlogov.

V dokaz rečenega navedemo tukaj vrsto pripoznavalnih pisem:

Gospodu Franju Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen-u.

V Zagorji 5. aprila 1873.

Vljudno Vas prosim, da mi pošljete še dva zavitka že enkrat poslanega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi po pošti s povzetjem prej ko mogoče. Ob enem Vam izrekujem najtoplejšo zahvalo, ker že prvi zavitek je zdatno pomagal moji ženi, ki je že leta in leta imela revmatizem in jo je zapiralo. Upam, da bo popolnem ozdravila, ker, akoravno sem že vsakovrstne zdravila rabil, vendar po nobenem se ni tako dober uspeh pokazal, kakor po Vašem čaji. Se spoštovanjem

Ernest Zeynard, uradnik.

Gospodu Franju Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen-u,

Neutra 23. aprila 1873.

Uže več let trpela sem strašno. Revmatizem sem imela tako kud, da sem dobila rane na nogah, iz katerih mi je teklo. Tisučno hvalo pravemu Wilhelmovemu čaju za čiščenje krvi, kterege ste mi poslali 2. nov. 1872. Dva zavitka sta mi bolečine umirila in me popolnoma ozdravila, kar po nobeni drugi poti doseči nisem mogla, za kar se še enkrat srčno zahvaljujem. Jaz sem Wilhelmov antiartritičen antirevmatičen čaj za čiščenje krvi tudi drugim bolnikom kot naj boljši čaj priporočila. Večno Vam hvaležna

Alojzija Döller.

Gospodu Franku Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen-u.

S pravim Wilhelmovim čajem za čiščenje krvi ozdravil sem prav dobro gospo grofinjo Paracin, ki je v zvezi z našim dvorom in jako priljubljena.

Ta gospa, ki je imela prej revmatizem v nogi, ne čuti tako pogostoma tega nadlegovanja in kadar pride, mi več močno. Ker se gospa po mojem nasvetu zdržuje vina, upam, da bo po daljši rabi tega izvrstnega Wilhelmovega čaja za čiščenje krvi popolnoma nadloge rešena. Prepričan o izvrstnosti njegovi, bom Wilhelmov čaj povsod priporočal.

D.r Van Kloger.

Svari se pred ponarejanjem in sleparstvom!

Pri kupovanji naj p. n. občinstvo natanko pazi na mojo postavno zavarovalno marko in firmo, kar je na vsakem zavitku na zunanji strani razvidno, da se s ponarejanjem ne daja zaslepiti,

Pravi Viljelm-ov protiartritičen, protirevmatičen čaj za čiščenje krvi dobiva se le iz prve mednarodne tovarne protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen-u pri Dunaju, ali v mojih po časopisih naznanjenih zalogah.

En zavitek v 8 oddelkov razdeljen, po zdravniškem naukazu pripravljen, z navodom, kako se rabi v raznih jezikih, velja 1 gld., kolek in pošiljatev 10 sold.

Da ima p. n. občinstvo večjo priložnost pravi Viljelm-ov protiartritični in protirevmatični čaj za čiščenje krvi kupovati, naznani se, da se dobiva v Gorici v lekarnici A. Franzoni-ia, v Trstu pri Serravallo-u.